

Virksomheter av allmenngjøring av tariffavtaler

Torill Lødemel, 27. oktober 2015

NHO

Foto: Øyvind Haug

Rapporten

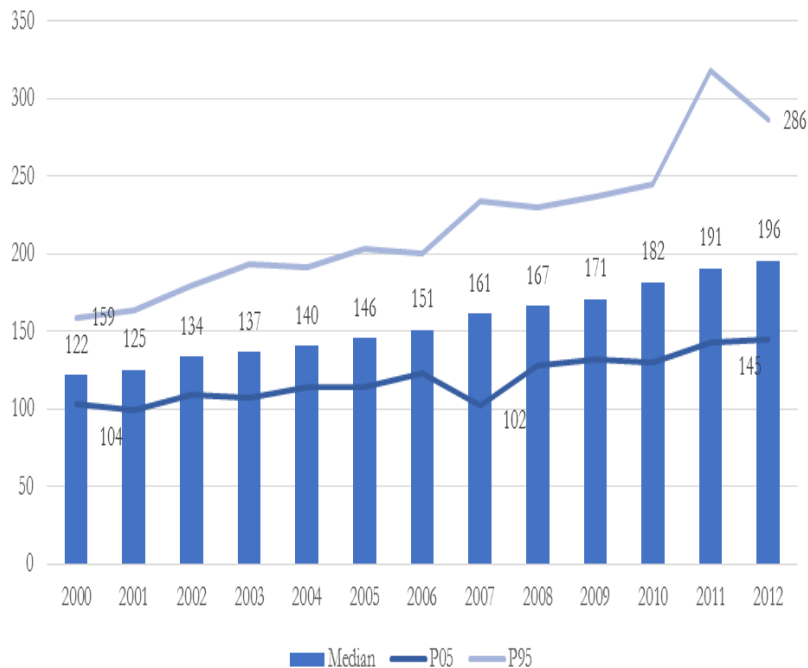
Virksomheter av allmenngjøring av tariffavtaler

- Først og fremst en analyse av enkelte virkninger av arbeidsinnvandring og allmenngjøring
- Ingen bred evaluering av allmenngjøringsordningen som sådan

Konkret til analysen

Timelønn for ansatte i manuelle yrker i verfts- og skipsindustrien 2000-2012

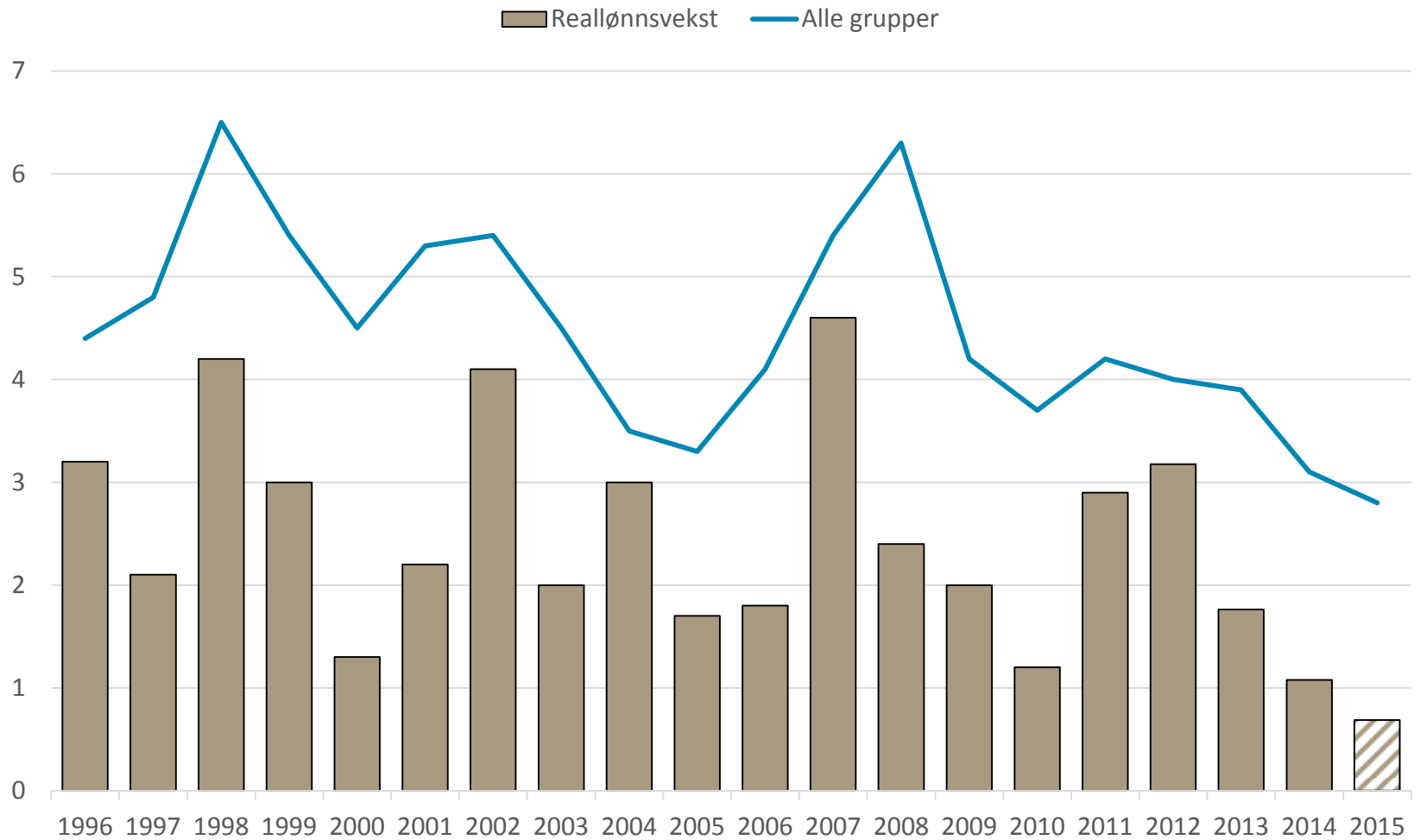
Høyest lønne (P95), medianlønn og lavest lønne (P05)

- Interessante koblinger av ulike dataregistre, får med utstasjonerte men ikke innleide
- Lønnsbegrepet er grunnlønn eller avtalt lønn, noe forskjellig fra årslønn (med uregelmessige tillegg og bonus)
- Data til og med 2012, også i den økonometriske analysen
- Fanger P5 opp statistisk støy?
- Renhold allmenngjort i 2012, en observasjon

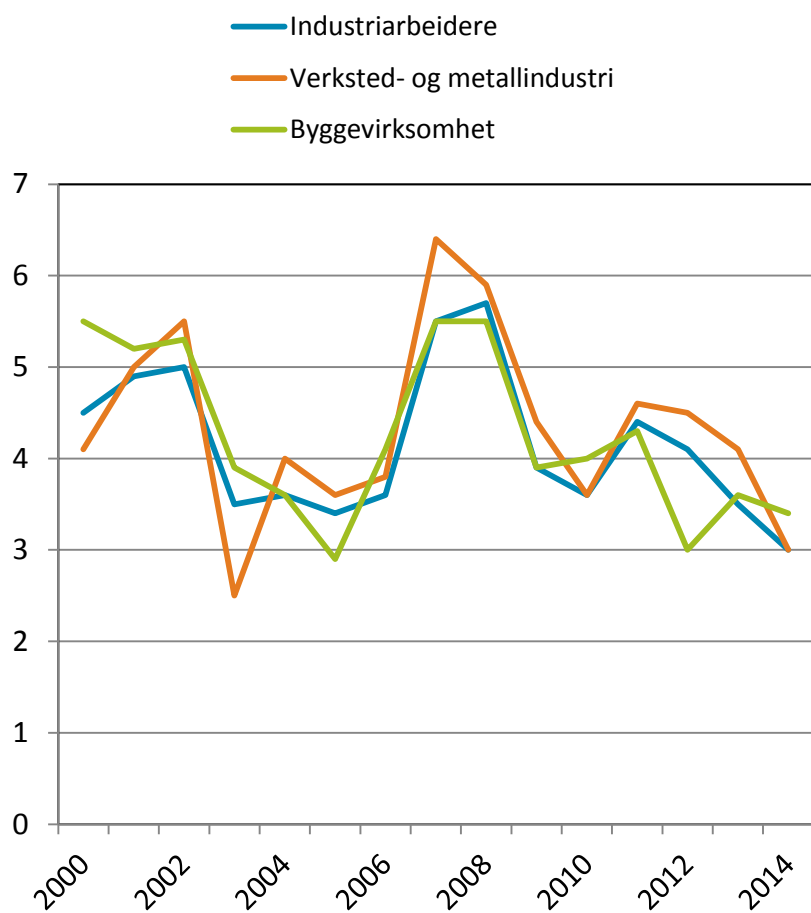
Kilde: Allmenngjøring av tariffavtaler, Rapport 2-2015

Årslønnsvekst, nominelt og reelt

Kilde: TBU, SSB nasjonalregnskapet, SSBs anslag for 2015

Koordineringen ser ikke ut til å være svekket i LO/NHO-området, årslønnsvekst for industriarbeidere, verkstedarbeidere og byggevirksomhet

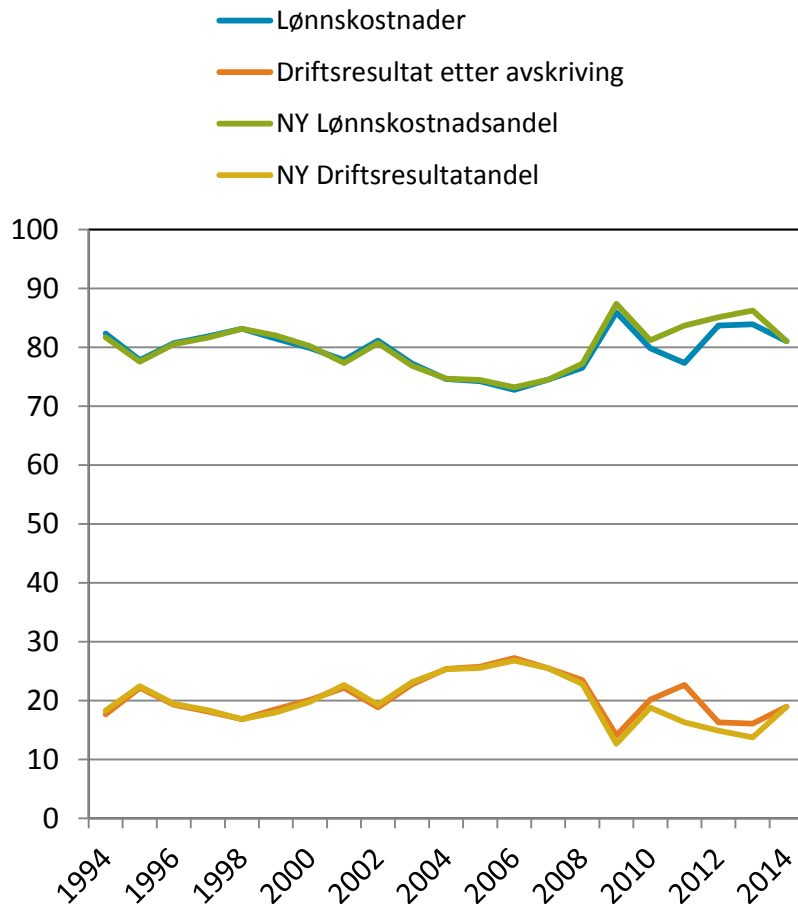

Kilde: TBU, tabell 1.1

- Geometrisk snitt, 4,1 %, 4,2 og 4,2
- I årslønnsveksten inngår også struktureffekter, for eksempel:
 - TBU anslo at netto sysselsettingsøkning trekker lønnsveksten ned med vel 2 prosentpoeng fra 1. oktober 2007 til 1. oktober 2008 i byggevirksomhet. Lavere gjennomsnittlige uregelmessige tillegg som skift etc. drar i tillegg lønnsveksten ned med 0,3 prosentpoeng.
 - I 2012 trakk struktureffekter lønnsveksten ned i størrelsesorden 1½ prosentpoeng fra okt. 2011 til okt. 2012 samlet for arbeidere innenfor byggevirksomhet.
- Tilnærmet lik lønnsvekst for verksted og byggfag i LO/NHO-området

Frontfagsmodellen, stabilt mellom arbeid og kapital over tid

Fordeling av lønnskostnader og driftsresultat i industrien

Kilde: SSB, TBU, andel av netto faktorinntekt

- SSB har nylig revidert 2011-2013, 2014 revideres nå
- Lønnskostnadsandelen i industrien var 81 prosent i 2014 – 2 prosentpoeng høyere enn 10 årssnitt med gamle data, 0,6 med nye data
- De siste årene er beheftet med usikkerhet
- 2011 og 2012 inngår i rapporten
- Er resultatene robuste for revideringer av nasjonalregnskapet samt når flere observasjoner kommer til?

Frontfaget og koordineringen er styrket etter Holden 3-utvalget

(Foreløpig utgave)

NOU Norges offentlige utredninger 2013:13

Lønnsdannelsen og utfordringer for norsk økonomi

"Arbeidsinnvandring skaper nye utfordringer for lønnsdannelsen. Arbeidsinnvandringen har avhjulpet flaskehalsproblemer i arbeidsmarkedet og dermed dempet lønnspresset i økonomien. Gevinsten ved arbeidsinnvandring, både for innvandrerne selv og det norske samfunnet, avhenger imidlertid av at de kommer og forblir i produktive jobber. Høy innvandring kan gjøre det mer krevende å opprettholde organisasjonsgraden og at vanlige standarder følges i arbeidsmarkedet."

Særskilt vedlegg: Lønnsdannelsen og utfordringer for norsk økonomi

- Svært jevn lønnsvekst i de ulike hovedsektorene i 2014
- Partene tok hensyn til behovet for omstilling i næringslivet i 2015-oppgjøret, etterfølgende oppgjør har fulgt opp

Hva nå?

- Holden 3-utvalget: "Det er nødvendig med ordninger for å motvirke sosial dumping og lavlønnskonkurransen i lang tid framover. Allmenngjøringsinstituttet spiller en viktig rolle ved å motvirke svært lave lønninger i en del bransjer, men kan også ha problematiske sider. Myndighetene og partene bør løpende vurdere om allmenngjøringsordningen fungerer tilfredsstillende."
- NHO ønsker fortsatt et bredt partssammensatt arbeid for å drøfte erfaringer med allmenngjøringsordningen

NORWEGIAN ENTERPRISE CONFEDERATION
Førsteledd: Oslo 4110
Postboks 5250 Høgstuen
NO-0803 Oslo
Norway
Adresse: 2. etasje
Høyrethushøgda 27
Oslo
Norway
Organisasjon
NO 955 600 436 HVA
Telefon: +47 23 08 80 00
Telefax: +47 23 08 80 01
E-post: info@nho.no
Innspiss@nho.no
Internett: www.nho.no

Arbeids- og sosialdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 Oslo

Vår dato 30.06.2015
Deres dato
Vår referanse
Deres referanse

Allmenngjøring – behov for en evaluering av ordningen

Ved brev 06.06.2011 anmodet NHO Arbeidsdepartementet om å ta initiativ til å gjennomføre en utredning av erfaringene med dagens allmenngjøringsordning. NHO finner grunn til å sende en ny anmodning om å gjennomføre et slikt arbeid, og ber i denne sammenheng om et møte med statsråden.

Allmenngjøringsloven ble vedtatt i 1993. Loven ble første gang tatt i bruk i 2004, med utvidelsen av EU. Etter dette har Tariffnemnda truffet en rekke allmenngjøringsvedtak; innen bygg, petroleumsindustrien, landbruk, skips- og verftindustrien, renhold, elektrofag, fiskeindustribedrifter og transportnæringen (gods- og persontransport). Pr. i dag er det 8 gjeldende forskrifter.

Etter 11 års bruk er NHO av den oppfatning at gode grunner taler for å se nærmere på hvordan ordningen har virket. Det vises også til pågående forskningsprosjekt iverksatt av Arbeids- og sosialdepartementet om virkninger av allmenngjøring på arbeidsmarkedets virkemåte og på lønnsdannelsen. I et partssammensatt utredningsarbeid vil det blant annet være naturlig å:

- Drøfte erfaringer med så vel loven som de allmenngjøringsvedtak som er truffet
- Drøfte hvilke konsekvenser vedtakene har hatt for lønnsdannelsen og konkurransekraften
- Vurdere om bruk av en egen nemnd er et egnet virkemiddel for å gi forskrifter som både regulerer spørsmål om lønn, arbeidstid og andre tillegg
- Vurdere om Tariffnemndas saksbehandling er egnet til å sikre at de vedtak som treffes er tilstrekkelig godt konsekvensutredet
- Vurdere om loven er et egnet for å beskytte alle de utenlandske arbeidstakerne som kommer til Norge for å utføre arbeid her
- Vurdere om det er hensiktsmessig med et offentlig regelverk som innfører forskjeller i lønns- og arbeidsvilkår for ulike grupper i samfunnet
- Gjennomføre en bredere utredning av mulige alternativer til dagens ordning

En vedvarende situasjon med høyt innslag av utenlandsk arbeidskraft

Da loven ble vedtatt var intensjonen å etablere et system for midlertidig å gripe inn i lønnsdannelsen der det var dokumentert et behov for dette på bakgrunn av EØS avtalen.

Konsekvensen av dagens system synes i realiteten å være innføring av en bransjevis minstelønn på nivå med tariffestet lønn (samt med enkelte tillegg), for de områder der det fremmes begjæring. Erfaringen er at en bransjevis minstelønn ikke bare er innført som en midlertidig ordning, men derimot som en permanent ordning. Eksempelvis har forskrift for